

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ (УКРАЇНА)
ІНСТИТУТ ХІМІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
СХІДНОУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ (УКРАЇНА)
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «СОБОРНІСТЬ» (УКРАЇНА)
ЛУГАНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ (УКРАЇНА)
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА (УКРАЇНА)
ДЗ «ЛУГАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ» (УКРАЇНА)
БАКІНСЬКИЙ ІСЛАМСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (АЗЕРБАЙДЖАН)
ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (УКРАЇНА)
УНІВЕРСИТЕТ М. НІШ (СЕРБІЯ)
ЗЕЛЕНОГУРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ПОЛЬЩА)

Людина віртуальна: нові горизонти

*Збірник наукових праць
(за матеріалами III Міжнародної науково-практичної конференції
від 30-31 березня 2016 року)*

**Рубіжне – Северодонецьк – Лисичанськ – Житомир –
Баку – Ніш – Зелена Гура**

2016 р.

УДК 3(045)
ББК60Я43
Ф 56

Рекомендовано до друку Вченою радою Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (протокол № 6 від 26 лютого 2016р.)
Рекомендовано до друку Вченою радою Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол № 1 від 25 лютого 2016р.)

Редакційна колегія:

Андрійченко В.А., керівник групи Юридичного управління ЦАПІ «ВПІБ Банк» (Україна)
Андріянова Н.М., юрист-консульт ІХІІІ СХУ ім. В. Даля (Україна)
Бохонкова Ю.О., доктор психологічних наук, професор, СХУ ім. В. Даля (Україна)
Гужва О.П., доктор філософських наук, професор УкрДАЗПІ (Україна)
Гасанли Г.Б., доктор філософії з богословських наук, професор БГУ (Азербайджан)
Журба М.А., доктор філософських наук, професор ІХІІІ СХУ ім. В. Даля (керівник) (Україна)
Журба А.М., кандидат психологічних наук, доцент ДонДПІУ (Україна)
Завацька Н.Є., доктор психологічних наук, професор СХУ ім. В. Даля (Україна)
Йованович Предраг, професор Університету м. Ніш (Сербія)
Калько І.В., кандидат педагогічних наук, доцент ЛОІППО (Україна)
Короткова О.О., кандидат історичних наук, доцент ДонДПІУ (Україна)
Касьянова О.В., кандидат педагогічних наук, доцент ЛОІППО (Україна)
Касьянова В.О., кандидат економічних наук, доцент ІХІІІ СХУ ім. В. Даля (Україна)
Кузьміченко І.О., кандидат філософських наук, доцент ДЗ «АФМУ» (Україна)
Павлов С.В., кандидат географічних наук, доцент ІХІІІ СХУ ім. В. Даля (Україна)
Пагава О.В., кандидат психологічних наук, доцент ЛОІППО (Україна)
Проценко В.О., кандидат історичних наук, доцент ГО Соборність (Україна)
Поліщук О.П., доктор філософських наук, професор ЖДУ ім. І. Франка (Україна)
Радченко О.В., доктор наук з державного управління Ломорської Академії в Слунську (Польща)
Сапенко Р., доктор габілітований, професор Зеленогурського університету (Польща)
Сабадаш Ю.С., доктор культурології, професор МДУ (Україна)
Савонова Г.І., кандидат філософських наук, старший викладач ЛОІППО (Україна)
Свінцицька О.І., кандидат філософських наук, доцент ЖДУ ім. І. Франка (Україна)
Старостенко Т.М., кандидат філолог. наук, доцент ХНПУ ім. Т.С. Шевченка (Україна)
Стецюк Ю.В., старший викладач ЛОІППО (Україна)
Талишинський Е.Б., кандидат політичних наук, доцент БГУ (Азербайджан)
Устименко-Косоріч О.А., доктор педагогічних наук, професор УДПІУ ім. П. Тичини (Україна)
Ухов О.С., кандидат філософських наук, доцент ІХІІІ СХУ ім. В. Даля (Україна)
Цюрупа М.В., доктор філософських наук, професор НУОУ ім. І. Черняхівського (Україна)

Людина віртуальна: нові горизонти: зб. наукових праць / за заг. ред. д.філос. н. Журби М.А. – Рубіжне: вид-во СХУ ім. В. Даля, 2016. – 189 с.

У збірці здійснюється багатоаспектний аналіз трансформації сучасної культури, духовності в інформаційному просторі з урахуванням специфіки й соціальної динаміки філософії, етики, естетичності мистецтва, психології, педагогіки, соціології, економіки, політики і права.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів та студентів.

УДК 3(045)
ББК60Я43

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір і точність наведених фактів, цитат та інших відомостей.

© Колектив авторів, 2016

Філософія / Філософія культури, науки та релігії: сучасні виміри.

Вощенко В.Ю.

*к.філос.н., доцент кафедри українознавства, культури та
документознавства Полтавського національного технічного університету
імені Юрія Кондратюка*

Україна, м. Полтава

Патристика як релігійно-філософський метод побудови християнської догматики

Патристика (від лат. «Pater» – «батько», «отець») як форма ранньохристиянської суспільної свідомості є «філософією тексту», оскільки пов'язана із трактуванням релігійних писань. Філософствування перших християнських мислителів (отців церкви) було тісно пов'язане із релігійними завданнями, філософія ототожнювалась із теологією, а віра перевищувала розум. Найавторитетнішими наставниками християнства визнавались вісім грецьких отців (Афанасій Олександрійський, Василій Великий, Григорій Богослов, Григорій Ніський, Феofil Олександрійський, Іоанн Златоуст, Кирило Олександрійський, Прокл Константинопольський) та чотири латинських (Іларій із Пуатьє, Амвросій Медіоланський, Августин Гіппонський і папа Лев Великий).

Формальна класифікація патристики за мовним принципом знаходить реальний зміст, коли справа стосується проблематики регіонально-культурної свідомості. Оскільки лише грецька й латинська мови висловлюють значущі в масштабах всієї ранньохристиянської філософії відмінності менталітету, поділ її на грекомовну та латиномовну в основному збігається з відокремленням східної (включаючи периферійні гілки – сирійську, вірменську, коптську) від західної. Східній патристиці властива увага до високої теологічної проблематики, а також традиційна орієнтація на платонічну метафізику. Латинський Захід, об'єднаний римською культурною традицією, виявляв

більший інтерес до проблем індивіда та соціуму, до антропології, етики й права.

Патристика є достатньо складним явищем, а тому твори отців церкви можна розглядати з трьох позицій: догматико-теологічної, історико-літературної та історико-філософської. Вчення отців церкви є переважно сукупністю принципів та методів християнського філософствування.

Як історико-філософський феномен патристика – це перш за все синтез релігійних цінностей християнства та еллінської філософської спадщини. Дослідник А. Гарнак визначав культурний синтез як еллінізацію ранньохристиянського вчення [1]. Заперечуючи дану точку зору, інші автори (переважно католики) стверджували, що патристика майже не залежала від грецької філософії, а тому доцільніше говорити про християнізацію еллінізму. На думку Е. Жильсона, якби християнство «переродилося» у філософію вже у II столітті, воно припинило б існувати як релігія, а тому поняття «християнська філософія» втратило б сенс. Не філософські ідеї підтримували християнство упродовж чотирьох століть, а, навпаки, християнське віровчення врятувало філософію від загибелі [2].

Однією з головних особливостей патристики як специфічного способу філософствування є кардинальна зміна орієнтирів. Давньогрецькі філософи, Платон або Аристотель, не могли бути авторитетом для християн. Вихідним пунктом будь-якого теоретизування стає текст Святого Писання (канон якого остаточно склався у IV столітті). Писання є джерелом істини й разом із тим кінцевою пояснювальною інстанцією. Тому християнське філософствування можна розуміти як філософську екзегезу священного тексту, а метод такого філософствування – як сукупність засобів інтерпретації Писання. Результати такого тлумачення у свою чергу становлять реальний зміст філософських побудов патристики. Фундаментальна теза будь-якого християнського філософствування (зокрема, і патристики) твердить, що істина міститься у Писанні, а завдання теолога («істинного філософа») – правильно зрозуміти й розтлумачити її. Тому саме таким шляхом теологія постає перш за все як релігійно-філософська герменевтика.

Отже, патристика – це єдине вчення, що розкривається та викладається отцями церкви з різною повнотою та глибиною. Вона є багатоплановим духовним феноменом, що має як мінімум два значення: перш за все, це особлива форма побудови християнської культури й одночасно її саморефлексія; по-друге, це наукова дисципліна, сукупність релігійно-філософських методів, що досліджує процеси становлення християнської догматики.

Література

1. Гарнак А Патристика как историко-философский феномен / А. Гарнак. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.philoguides.ru/patristika_kak_istoriko_filosofskiy_fenomen-136-1.html. – Назва з екрана.
2. Жильсон Э. Философия в средние века: От истоков патристики до конца XIV века / Э. Жильсон. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vipstudent.ru/index.php?q=lib&r=24&id=1195386881>. – Назва з екрана.